

En resa i kärlek

Det började hösten 2009. Den erfarenhet jag hade av professionell teaterverksamhet sedan tidigare var att jag spelat tjugo föreställningar i Teater De Vills pjäs (Precissomallaandra) tre år tidigare. Under våren hade jag sökt in på Kulturamas teaterlinje och fått avslag. Min tröst var att det antagligen var lika nytt för dem att få en sökande i rullstol som det var för mig att söka utbildningen. Jag är född med ryggmärgsbråck och detta var den första och enda teaterutbildning jag dittills sökt. Nu läste jag Skrivarlinjen på Sundbybergs Folkhögskola. Målet var att skriva dramatik, trots att det där med skådespeleri fortfarande kändes stort.

Då blev jag erbjuden en roll i pjäsen **En lektion i kärlek**. Det kom nästan som en blixtnedslag från klar himmel. En annan skådespelare i rullstol hade tidigare blivit erbjuden rollen men skulle troligtvis tacka nej, något som han sedermera också gjorde. Med viss bävan valde jag att gå med i projektet. Min rädsla hängde samman med att jag till följd av en skolios dragits med en eskalerande värk i ryggen, vilket gjorde att jag inte var säker på om jag skulle fixa det. Jag hade dessutom knappt spelat teater på tre år. Till råga på allt var jag dessutom mer än halvvägs till pensionen.

Teater De Vill hade alltsedan **Precissomallaandra** fortsatt jobba med integrerad teater, dvs. teater där en eller flera av skådespelarna hade någon form av rörelsehinder. Jag hade faktiskt blivit erbjuden huvudrollen i en pjäs nästan direkt efter projektet. En roll som jag hade tackat nej till och som ironiskt nog gått till samma skådespelare som tackat nej till rollen som jag nu erbjöds. Jag hade ångrat att jag inte tackat ja, efteråt. Nåväl, nu hade jag alltså fått en ny chans och trots värken i ryggen var det en chans som jag tänkte ta!

Repetitionsarbetet tog sin början i oktober 2009. Jag minns att jag undrade: *Vad fan gör jag här?* Jag hade som sagt inte spelat teater på tre år och kände mig nu lika rostig som en cykel som slängts i Nybroviken och glömts bort för all framtid. Nu var jag alltså med professionella skådespelare, regissör, ljussättare, kostymör och scenograf i en föreställning skriven av regissören. Jag glömmer aldrig vad jag tänkte: *Erik, gör inte bort dig!* Vilket jag givetvis genast gjorde, genom att komma en halvtimme för sent till första läsningen av manuset, ett manus som jag genast fastnade för. Det innehölls så mycket allvar, djup och humor så att jag baxnade.

En tid senare började själva repetitionsarbetet. Jag tänkte: *Vad fan gör jag här?* ofta i början. Mina kollegor verkade så väldigt erfarna och själv kämpade jag för att åstadkomma något bra. *Gör inte bort dig! Gör inte bort dig! Gör inte bort dig!* löd mantrat som gick på repeat i skallen. Men det rullade på och ju längre vi höll på desto mer varm i kläderna blev jag. Johan, min regissör, upprepade hela tiden: *-Vi kan bara utgå från där vi är!* och *-Det är lång tid kvar till premiär!* Om han delade min oro för att jag inte skulle fixa det så visade han i alla fall inget utåt. Men å andra sidan så visste jag ju sedan tidigare att han var en mycket skicklig skådespelare...

Premiärdagen närmade sig. Vi repade på. **En lektion i kärlek**, som föreställningen hette, var en så kallad performanceföreställning. Vi skulle, förutom att agera, även sjunga och dansa på scenen. Jag hade inte sjungit offentligt sedan jag framförde en tondöv version av Gyllene Tiderns *Leva livet* på skolavslutningen i nian. Dansa var däremot något jag ägnat mig åtskilligt åt på diverse dansgolv genom åren och jag fick nu tillfälle att jobba med Therese Carlsson, en underbar koreograf från Balettakademien. Hon tog sig an uppgiften att hitta en koreografi för oss tre skådisar som skulle funka både om man satt i rullstol och stod på sina ben. Jag minns dansrepetitionerna som enormt lustfyllda.

Så var det då i mars 2010 äntligen dags! Premiär! Förutom en livs levande publik så skulle även kulturjournalister från några av de största och viktigaste tidningarna vara där. Jag var så spänd att en fiolsträng skulle bli grön av avund. *Gör inte bort dig!* upprepades i up tempo. Efter premiären var det mingel. Tror jag. Jag minns inte så noga. Anspänningen fanns fortfarande kvar.

Efter spelperiod på fast scen var det dags för turné. Regissören hade lagt sista handen vid verket och önskat oss lycka till. Nu var det vi i ensemblen som ägde pjäsen! Jag fann mig spelandes i rad möjliga och omöjliga lokaler. Vid ett tillfälle spelade vi i en aula inför hundra artiga och teatervana ungdomar i innerstan på dagen och på en stökig fritidsgård i någon förort på kvällen där de biffiga fritidsledarna följde med mig ut för att vänta på taxin efteråt "för säkerhets skull". Det var en kontrasternas tid fylld av en massa intryck. Allting gick så snabbt så jag hann knappt tänka efter. Jag bodde i Uppsala och de flesta föreställningarna var i Stockholm. Dagarna följde ett givet mönster: kliva upp, resa, ringa arrangörer, bygga scen, byta om, spela, riva scen, resa, gå och lägga sig. Jag mötte en massa trevliga människor på de ställen där vi spelade, möten som alltid kändes allt för korta. Visst fanns det tillfällen då min rullstol kom i fokus. Det var någon oskottad ramp på någon skola. Ibland fick jag byta om på scenen för att logerna var en trappa upp. Ibland fick mina kollegor lyfta upp mig på scenen för att det var enda sättet att ta sig upp. Men annars flöt allting på, mycket tack vare mina kollegor som hjälpte mig när det behövdes.

Under våren började även recensionerna dyka upp. Jag bävade inför vad det skulle skrivas. Jag kom ihåg en recension av **Precissomallaandra**. I den föreställningen var det med två professionella skådespelare och fem amatörer, varav en var jag. Recensenten hade skrivit om de två proffsens insatser och avslutat med något i stil med: ”de övriga skådespelarnas insatser var så amatörmässiga att de inte bedöms”. Det visade sig nu att jag fick lysande recensioner, inte minst i en av landets största dagstidning. Det kändes surrealistiskt! Även publiken verkade tycka mycket om pjäsen. Ett särskilt starkt minne från våren var när vi spelade i Älmhult. Vi byggde upp vår scen i en stor sporthall. Det blev som en liten ö av ljus i ett enormt hav av mörker. Publiken satt tätt hoptryckta på bänkar eller mattor framför oss. Vi körde åtta intensiva föreställningar med ett enormt gensvar från publiken, idel fjortonåringar.

På sommaren fick jag en välbehövlig paus från spelandet. Trots glädjen i och kicken av att spela så kände jag av min rygg och mina axlar. Jag åkte till Teneriffa för att träna och vila upp mig några veckor. När jag kom tillbaka så satte vi igång igen. En skådespelare hade lämnat projektet och en ny hade kommit till. Det kändes som en nytändning. För lika tråkigt som det var att en slutade, lika roligt var det att en ny kommit med. Vi hade kört sextio föreställningar på våren, ofta två föreställningar om dagen, och det kändes som att vad som helst som gav lite frisk luft i föreställningen var välkommet. Jag hade insett att något av det svåraste med professionell teater var att behålla glöden, nervositeten och spänningen trots att man gjorde samma sak om och om igen. Vid det här laget var jag endast riktigt nervös när vi spelade på väldigt stora scener eller inför journalister, filmteam eller regissören.

Under hösten gjorde vi åttio föreställningar! Det blev färre Stockholmsspelningar och fler resor ut i landet. Vi spelade i norr och söder. Vi drog runt i en liten minibuss där en av skådespelarna oftast körde och den andra satt bredvid i framsätet. Jag satt instuvad i baksätet omgiven av rekvisita och scenografi. Under sådana omständigheter kommer man varandra nära.

Under vintern fick jag en ny välbehövlig vila. Jag åkte elva veckor till USA för att träna och vila upp mig. När jag kom tillbaka hade de andra två skådespelarna nya jobb. För lika svårt som det är för mig att köra teater på heltid på grund av min funktionsnedsättning, lika svårt är det för andra skådespelare att vara lediga utan lön. Två nya skådespelare kom till. Efter intensivt repande drog vi ut på turné igen. Nu var det knappt någon spelning i Stockholm utan nästan uteslutande i södra och västra Sverige. Skillnaden mot tidigare var att flera föreställningar gavs på samma ort, vilket gjorde att vi slapp resa runt så mycket. Otillgängligheten gjorde sig ibland påmind. Jag minns särskilt en viss gaffeltruck på Öland som fick agera hiss åt mig. Men med gott humör och nynnande på en ny version av **Markoolios** gamla slagdänga **Åka pendeltåg**, där *pendeltåg* byttes mot *gaffeltruck* och *har inget körkort* byttes ut mot *kan inte gå i trappor*, så blev det hela genast roligare. Nu var det jag som var veteranen i gänget och de två andra nybörjarna. Jag som varit van vid att de andra styrt upp när någon scen saggat till sig eller någon lampa gått sönder fick nu ta ett större ansvar än tidigare.

Hösten 2011 spelade den tredje ensemblen de allra sista föreställningarna av **En lektion i kärlek**. Vår finalvecka gick av stapeln i Kristianstad, en underbar stad med en fin publik och trevliga arrangörer. Jag har lärt mig väldigt mycket på resans gång, framförallt av mina kollegor. Och jag och pjäsen har haft våra upp- och nergångar i förhållandet. Det ska jag inte sticka under stol med. Men skulle jag vilja ha det o gjort? Aldrig! Det är inte kärleken som tagit slut. Vi har bara gått vidare i livet. Och visst händer det att jag tänker på henne, pjäsen, ibland och saknar allt vi hade tillsammans. Och visst händer det att jag får ett fånigt leende på mina läppar när jag tänker på vissa episoder vi hade tillsammans. Men jag inser att vi i alla fall fick två underbara år tillsammans och när allt är sagt och gjort så kommer jag alltid att bära henne med mig i mitt inre och så länge jag minns henne så kommer vi aldrig skiljas åt. Farväl, **En lektion i kärlek**. Jag kommer aldrig glömma dig!

Erik Markstedt